



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka: 061-05-3/2024/4
Ljubljana, 14. 5. 2024

Predlog

ZAPISNIK

13. izredne seje Komisije Državnega sveta za državno ureditev, ki je bila v ponedeljek, 6. maja 2024 ob 14. 00 uri. Seja je potekala v sejni sobi 212/II, Šubičeva 4, Ljubljana in se je zaključila ob 15.00 uri. Seja je potekala skupaj s Komisijo za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.

Prisotni:

predsednik: Rajko Fajt

člani: mag. Marko Zidanšek, Miloš Pohole, Bojan Kekec, Bojana Potočan, Branimir Štrukelj, Milan Ozimič in Jožef Školč.

Opravičen: Dušan Strnad

Sejo je vodil Rajko Fajt.

Po elektronski pošti je bilo v torek, 30. 4. 2024 poslano vabilo s predlogom dnevnega reda:

1. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o parlamentarni preiskavi (ZPPre-A) – skrajšani postopek, EPA 1470-IX

O dnevnem redu in predlogu za širitev dnevnega reda je potekala razprava. Predstavljen je bil 35. člen Poslovnika Državnega sveta, ki definira v kakšnem primeru je mogoča razširitev dnevnega reda že sklicane seje.

Državni svetnik Branimir Štrukelj je predlagal, da se seja komisije prestavi na drug termin, ker predlagateljica predloga zakona ni prisotna. Prestavitev seje komisije ni bila sprejeta, ZA sta glasovala 2, PROTI je glasovalo 5 državnih svetnikov.

Dnevni red, kot je bil predlagan s sklicem seje komisije, je bil potrjen s 5 glasovi ZA in 1 glasom PROTI.

Ad1) Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o parlamentarni preiskavi (ZPPre-A) – skrajšani postopek, EPA 1470-IX

Pri točki je komisija prejela delovno gradivo, ki ga je pripravila Pravno-kadrovska služba Državnega sveta in se nanaša na pomanjkljivosti v predlogu zakona.

Za točko so se opravičili: poslanka Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič, predlagateljica predloga zakona in Ministrstvo za pravosodje.

Komisija Državnega sveta za državno ureditev, kot pristojna komisija in Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, kot zainteresirana komisija, sta predlog zakona obravnavali skupaj.

Komisiji sta se ob odsotnosti predlagateljice seznanili z vsebino predloga zakona, katerega cilj je uskladitev z odločbami Ustavnega sodišča iz leta 2011 in 2021.

Kot ugotavljata komisiji, predlog zakona uvaja predhodno in naknadno ustavnosodno varstvo zoper parlamentarno preiskavo. V skladu s predlogom zakona bi imela manjšina poslancev ali predsednik Državnega zbora v postopku odreditve parlamentarne preiskave možnost na Ustavno sodišče nasloviti zahtevo oz. pobudo, da preveri ustavnost predloga oz. zahteve za odreditev parlamentarne preiskave, če na domnevno protiustavnost opozori Zakonodajno pravna služba Državnega zbora, predlagatelj pa v skladu z njenim mnenjem ne spremeni ali dopolni predloga oz. zahteve za odreditev parlamentarne preiskave. S tem bi se po mnenju predlagateljice odpravili vsakršni dvomi o morebitni neustavnosti zahteve za parlamentarno preiskavo že v postopku njene odreditve. Dokler Ustavno sodišče ne bi sprejelo odločitve, Državni zbor ne bi mogel odrediti parlamentarne preiskave. Poleg tega predlog zakona predvideva, da bi imeli zakonsko določeni predlagatelji (tretjina poslancev ter izjemoma tudi Sodni svet, generalni tožilec, Banka Slovenije in Računsko sodišče, občina ali preiskovanec) možnost, da v roku 30 dni od objave odloka o odreditvi parlamentarne preiskave zahtevajo od Ustavnega sodišča ustavno presojo odloka. V primeru ugotovljenih kršitev Ustave, bi Ustavno sodišče razveljavilo ali odpravilo odlok. Po predlogu zakona se ustavnosodno varstvo zagotavlja tako pri večinski kot manjšinski preiskavi ter preiskavi, ki jo zahteva Državni svet, torej ne glede na to, ali gre za odločitev Državnega zbora na predlog za uvedbo preiskave ali na zahtevo tridesetih poslancev ali Državnega sveta.

Predlog zakona ureja tudi izločitvene razloge za člane in namestnike članov preiskovalne komisije, saj dosedanja praksa kaže na zaplete, ko se člane oz. namestnike članov preiskovalne komisije predlaga za priče ali preiskovance in posledično izloča iz preiskovalne komisije z namenom, da se ovira njeno delo. S predlogom zakona se vzpostavlja mehanizem za zavračanje dokaznih predlogov, ki so očitno zavlačevalni, zlonamerni ali povsem nepovezani s predmetom parlamentarne preiskave.

Komisiji prav tako ugotavljata, da predlog zakona ureja tudi vprašanje (največ treh) zunanjih svetovalcev, ki nudijo strokovno pomoč predsedniku ali članom preiskovalne komisije, pri čemer predlog zakona odločitev o njihovi izbiri, nalogah in nagradah prepušča preiskovalni komisiji. Poleg tega se predlaga, da se po določbah tega zakona izvede in konča parlamentarna preiskava, ki je bila vložena pred uveljavitvijo zakona, vendar še ni bila odrejena.

Komisiji sta v razpravi izpostavili nekatere pomisleke do predloga zakona.

Komisiji opozarjata, da predlog zakona v predlaganih novih 1.a in 1.b členih prinaša rešitve, ki bodo ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije lahko zelo zavlekle, lahko tudi za več mesecev, če samo seštevamo roke, pri čemer gre za nedopustno zamikanje, s katerim se ogroža učinkovitost parlamentarne preiskave. V predlogu zakona ni določen rok, v katerem mora izdati svoje mnenje Zakonodajno-pravna

služba Državnega zbora; ni določen rok za spremembe in dopolnitve na strani predlagatelja; ni določen rok za vložitev zahteve za obravnavo na Ustavnem sodišču; niti ni določeno, kako hitro se zadevo uvrsti na sejo Državnega zbora po pridobitvi mnenja Ustavnega sodišča in kako hitro se imenuje preiskovalno komisijo. Tak predlog tudi ni usklajen s Poslovnikom o parlamentarni preiskavi, predvsem z drugim odstavkom 3. člena, ki ureja rok za uvrstitev predloga oz. zahteve za uvedbo parlamentarne preiskave na dnevni red seje Državnega zbora, in drugim odstavkom 5. člena, ki ureja časovnico za imenovanje preiskovalne komisije na seji Državnega zbora.

Komisiji izpostavljata, da predlog zakona uvaja dvojno ustavnosodno kontrolo (predhodno in naknadno), ki lahko najprej poteka glede zahteve ali predloga za uvedbo parlamentarne preiskave, nato pa še glede izdanega oziroma sprejetega akta o odreditvi parlamentarne preiskave ali sklepa o odreditvi parlamentarne preiskave, pri tem pa je pri obeh izvedenih kontrolah predmet presoje Ustavnega sodišča lahko celo identična vsebina. Zaradi tega se lahko postopki po nepotrebnem tudi podvajajo, zato bi bila z vidika ekonomije odločanja Ustavnega sodišča ustrežnejša samo naknadna kontrola.

Komisiji prav tako opozarjata na morebitno neustavnost nekaterih predlaganih rešitev, tudi v škodo Državnega sveta, ki je eden od upravičencev za sprožitev parlamentarne preiskave. Komisiji izpostavljata, da Ustava v 93. členu v ničemer ne dovoljuje odlaganja obveznosti Državnega zbora, da odredi parlamentarno preiskavo, če to zahteva Državni svet. Uvedba predhodne kontrole na način, kot izvira iz predloga zakona, uvaja novo pristojnost Ustavnega sodišča, ki bi pomenila očiten poseg v 93. člen Ustave, saj bi se s tem omejilo izvajanje pristojnosti Državnega sveta in na neupravičen način odložilo obveznost Državnega zbora, da odredi parlamentarno preiskavo. Predhodna kontrola je pri zahtevi Državnega sveta protiustavna, ker omejuje pristojnost Državnega sveta in odlaga obveznost Državnega zbora, da sprejme akt o odreditvi parlamentarne preiskave.

V obrazložitvi predloga zakona se navaja, da je njegov cilj tudi uskladitev z odločbami Ustavnega sodišča iz leta 2011 in 2021, vendar komisiji opozarjata, da predlog zakona presega zahtevo Ustavnega sodišča. Ustavno sodišče je namreč naložilo odpravo protiustavnosti v zvezi s pomanjkanjem pravnega sredstva zoper akt o odreditvi parlamentarne preiskave samo glede tožilcev in sodnikov, pa še to ne v predhodni fazi pred izdajo akta o odreditvi parlamentarne preiskave. Komisiji sicer poudarjata, da podpirata reševanje neizvršenih odločb Ustavnega sodišča.

V predlogu zakona se navaja, da je za realizacijo odločb Ustavnega sodišča, na katere se sklicuje predlagateljica, treba urediti predhodno in naknadno ustavnosodno varstvo, vendar komisiji opozarjata, da Ustavno sodišče v svojih odločbah ni zahtevalo ureditve ustavnosodnega varstva pred odreditvijo parlamentarne preiskave, ampak le ureditev naknadne ustavnosodne kontrole, torej po odreditvi parlamentarne preiskave, pa še to le glede sodnikov in tožilcev.

Komisiji sta posebej izpostavili tudi 5. člen predloga zakona, ki uvaja retroaktivnost predloga zakona, kar je prav tako sporno.

V razpravi so bila izražena tudi stališča, da so nekatere rešitve v predlogu zakona ustrezne in bi jih bilo treba podpreti, saj odpravljajo težave, ki se pojavljajo ob ustanavljanju parlamentarnih preiskovalnih komisij. Razprava na skupni seji se je v povezavi s predlaganim predhodnim ustavnosodnim varstvom zoper parlamentarno preiskavo dotaknila tudi aktualne zahteve Državnega sveta za parlamentarno preiskavo, ki jo je le-ta sprejel na 15. seji 20. 3. 2024. Pri tem je prevladalo mnenje, da je način odzivanja Državnega sveta v tem primeru definiran v Poslovniku Državnega sveta, Državni svet pa je v okviru pravne ureditve parlamentarne preiskave eden od predlagateljev parlamentarne preiskave.

Komisija predloga zakona **ni podprla** (ZA: 1; PROTI: 5), za poročevalca na seji Odbora za pravosodje je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

mag. Mateja Poljanšek, l. r.
sekretarka

Rajko Fajt, l. r.
predsednik